

Zrinsko-frankopanska urota - Nakon potpisivanja Vestfalskog mira 1648. godine Habsburgovci su se politički usmjerili na jačanje dinastičke vlasti u svojim nasljednim zemljama te Ugarskom i Hrvatskom kraljevstvu. Na tom putu su im stajali svi utjecajni magnati, a posebno oni koji su, poput Zrinskih, imali jak gospodarski potencijal i raspolagali vlastitom vojskom. Jačanje apsolutizma bečkog dvora izazvalo je pojavu nezadovoljstva i prvih protuhabsburških planova u ugarskom i hrvatskom plemstvu još u pedesetim godinama 17. stoljeća. Čini se da su oko 1663. postojali planovi da se svrgnu Habsburgovci s Ugarskog i Hrvatskog prijestolja te da se za kralja izabere Nikola Zrinski, što je on odbio. Potpisivanje Vašvarskog mira 11. VIII. 1664. pokazalo je kako kralj Leopold I. zajedno sa svojim dvorom u tome trenutku nije želio voditi politiku koja bi bila usmjerena na oslobađanje hrvatskih i ugarskih zemalja od osmanske vlasti. Time je došlo do nezadovoljstva hrvatskog i ugarskog plemstva te do jačanja djelatnosti protuhabsburške skupine plemstva predvođenog Nikolom Zrinskim, koji je osim ugarskih plemića za svoje planove pridobio brata Petra. Posjedi Zrinskih su predstavljali smetnju razvoju trgovine austrijskih zemalja jer su mnogi trgovci kršili propise bečke dvorske komore te izvozili robu preko luka u posjedu Zrinskih, zaobilazeći time habsburške luke Rijeku i Trst te umanjujući time prihode Habsburgovcima. Zrinski su bili opasni za Habsburgovce i zbog toga jer su, u slučaju ustanka, na svoju stranu potencijalno mogli podobiti vojnike iz Vojne krajine. Urotnicima su se pridružili protestanski gradovi na sjeveru Ugarske, Erdelj i dio nižeg plemstva. Usprkos tome, urotničke snage su bile svjesne kako nemaju snage za rat protiv Habsburgovaca te su se obratili za pomoć francuskom kralju Luj XIV. Uz to je Petar Zrinski svoju suprugu Katarinu poslao u Veneciju radi pregovora s francuskim poslanikom biskupom Petrom Bonzyjem. Nakon smrti Nikole Zrinskog, u lovu na vepra 1664. god. u Ugarskoj su vodstvo preuzeli tamošnji velikaši, a u Hrvatskoj Petar Zrinski koji je za protuhabsburške planove pridobio svoga šurjaka Franu Krstu Frankopana. Petar je nastavio pregovore s francuskim poslanikom u Beču Gremonvilleom, a u tim je pregovorima tražena financijska i vojna pomoć za borbu protiv Osmanlija, a Luj XIV. je nuđeno prijestolje Sv. Stjepana. Iako je Luj XIV. odbijao dati pomoć i prihvatiti prijestolje, francuska je diplomacija potajno poticala protuhabsburške nezadovoljnike jer je time vršila pritisak na Habsburgovca u trenucima sukoba oko španjolske baštine. Kada je Luj XIV. sa Lepolodom 1668. potpisao tajni sporazum o podjeli španjolskog nasljedstva, francuski Dvor je prekinuo odnose sa urotnicima. Tijekom 1666. Petar Zrinski je sklopio tajni savez s ugarskim palatinom Franjom Wesselényijem, a priključio im se i dvorski sudac Franjo Nádasdy. God. 1667. u urotu se uključio štajerski plemić Erazmo Tattenbach, a 1669. zet Petra Zrinskog, ugledni erdeljski magnat Franjo I. Rákóczy. Među protestantima u gornjoj Ugarskoj je postojala sklonost za savez s Osmanlijama, ali Porta, koja je bila zaokupljena ratom protiv Mletačke Republike za otok Kretu, nije mogla djelotvorno pomoći. Nakon što je bezuspješno pokušao pridobiti novog poljskog kralja i Mletačku Republiku na svoju stranu, Petar Zrinski je 1670. na Portu poslao poslanstvo koje je, u zamjenu za vojnu pomoć u ustanku protiv Habsburgovaca, trebalo predložiti priznanje osmanske vrhovne vlasti nad Hrvatskim i Ugarskim Kraljevstvom. Taj pokušaj nije uspio, a unatoč tome je Petar Zrinski u ožujku 1670. počeo pripremati ustanak, koji je trebao voditi Frano Krsto Frankopan. Nadao se uz pomoć marčanskog biskupa Gavre Mijakića na svoju stranu dobiti vojnike iz Vojne krajine, a računao je kako će se u protuhabsburški vojni ustanak aktivno uključiti i Franjo Rákóczy. Bečki dvor je bio obavješten o svim kontaktima urotnika s inozemnim silama te je mogao pripremiti protumjere prije pokretanja otvorenog ustanka, a dvoru su o aktivnostima obavijesti dostavljali i neki urotnici. Kada su vidjeli da protuhabsburški plan nema šanse za uspjeh, Petar Zrinski i Fran Krsto Frankopan su odlučili tražiti od kralja oprost. Kralj im je pismeno obećao sigurnost ako dođu u Beč te je bio sklon pomirbi ali njegovi ministri su smatrali kako Zrinskog i Frankopana treba oštro kazniti. Kada su Zrinski i Frankopan bili na putu za Beč,

habsburški su generali zauzeli i opljačkali njihove posjede te istovremeno uklanjali osamljena žarišta urote. Petar Zrinski i Fran Krsto Frankopan su po dolasku u Beč bili uhićeni te premješteni u zatvor u Bečkom Novom Mjestu, gdje su nakon nezakonitog suđenja pogubljeni 30. IV. 1671., a njihova je imovina bila konfiscirana. Istoga su dana u Beču i Požunu bili smaknuti dvorski sudac Franjo Nádasdy i Franjo Bonis kao predstavnik ugarskih protestanata. Kasnije je ubijen i Erazmo Tattenbach.